

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 480 Din 09.06.2021

Dosar nr.: 332/2021 conexasat cu 333/2021,334/2021

Petiția nr.: 3399/10.05.2021 conexasată cu 3397/10.05.2021, 3427/11.05.2021

Petent(ă): Asociația Voci pentru Democrație și Justiție prin reprezentant legal,

Reclamat(ă): Arhiepiscopul Tomisului

Obiect: afirmații cu un posibil caracter discriminatoriu

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

1. Asociația Voci pentru Democrație și Justiție prin reprezentant legal cu sediul în
- 2.
- 3.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

3. Arhiepiscopul Tomisului cu Strada Arhiepiscopiei 23, Constanța

II. Citarea părților

4. În temeiul art. 20 alin(4) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura legală de citare a părților.
5. Prin adresa nr. 3501/12.05.2021 au fost citate părțile.
6. Procedură legal îndeplinită.

III. Susținerile părților

Susținerile petenților

7. Partea reclamată a fost invitată în data de 06.05.2021 la o emisiune difuzată de Radio Dobrogea intitulată „*Dialog Duhovnesc*”.
8. Partea reclamată a fost întrebată dacă reprezintă discriminare faptul că femeia nu are roluri importante în Biserică așa cum are bărbatul.
9. În urma acestei întrebări, partea reclamată a răspuns: „*Nu este discriminare, este vorba de statutul bărbatului și al femeii. Sigur că nicio femeie nu poate fi preot și atunci e discriminare? De ce? Pentru că aceasta este condiția ei Ea nu poate fi perpetuu într-o rugăciune, pentru că are condiția slăbiciunilor sale. Cum să fie discriminare? Aceasta este femeia. Ea a început păcatul și iată, se află cu*

această neputință pentru că ne spune Sfântul Ioan Gură de Aur că dacă n-ar fi fost păcatul, nu astfel s-ar înmulțit neamul omenesc, ci prin puterea cuvintelor dumnezeiești care le-a zis înainte de păcat: creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți Pământul.

Ei nu își cunoașteau intimitățile înainte de păcat, erau îmbrăcați în har strămoșii noștri și atunci luați ceea ce v-am spus, femeii i s-a spus "în dureri vei naște fii" Dacă nu păcătuia nu ar fi născut în dureri".

Partea reclamată a mai declarat: „(...) din cauza păcatului primordial femeia „naște fii în dureri” Femeii i s-a spus: Dacă nu păcătuia n-ar fi născut fii în dureri. Toate acestea lămuresc diferența dintre bărbat și femeie și iată, ca să arate că nu este discriminare, Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat ca bărbat. Și Sfântul Sfinților este bărbat”.

Sușținerile părții reclamate

10. Partea reclamată, prin sușținerile sale, ne aduce în atenție cuvântul Sfântului Apostol Pavel:

„8. Dar chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o să fie anatema!

9. Precum v-am spus mai înainte, și acum vă spun iarăși: Dacă vă propovăduiește cineva altceva decât ați primit- să fie anatemă!

10. Căci acum caut bunăvoința oamenilor sau pe a lui Dumnezeu? Sau caut să plac oamenilor? Dacă as plăcea însă oamenilor, n-aș fi rob a lui Hristos.”

Biserica recunoaște și omagiază importanța și rolul femeii în lucrarea de mântuire a lumii. Cu adevărat, femeii și mai mult, unei Fecioare Maici, iar nu bărbatului, i-a revenit rolul de a „zdrobi capul șarpelui”, prin Întruparea și nașterea Fiului lui Dumnezeu.

Punctul de vedere al Patriarhiei Ortodoxe Române

11. Patriarhia Ortodoxă Română susține că partea reclamată a fost inspirată de unele texte din Vechiul Testament și de un scurt comentariu patristic la aceste texte. Menționează, însă, că atât Sfânta Scriptură, în special Noul Testament, cât și Tradiția Bisericii Ortodoxe conțin numeroase texte care evidențiază rolul și demnitatea femeii în Biserică.

12. De pildă, Sfântul Apostol Pavel consideră că bărbatul și femeia sunt egali în demnitate și complementari (*nici femeia fără bărbat, nici bărbatul fără femeie, în Domnul, căci precum femeia este din bărbat, așa și bărbatul este prin femeie și toate sunt de la Dumnezeu*” - 1 Corinteni 11, 11-12).

13. Spre deosebire de teologia protestantă liberală și de curentele seculariste actuale, care asimilează hirotonia cu un drept juridic bazat pe egalitatea tuturor cetățenilor, bărbați și femei, Biserica Ortodoxă nu confundă în viața sacramentală egalitatea persoanelor distincte sau diferite (bărbați și femei) cu uniformitatea funcțiilor pe care le pot deține, ci promovează complementaritatea și comuniunea spirituală a persoanelor distincte.

14. În acest sens, atât teologia ortodoxă, cât și teologia romano-catolică nu acceptă hirotonia femeii pe motivul că femeia ar fi inferioară bărbatului sau ar fi mai păcătoasă decât bărbatul, ci pentru că, în comunitatea eclesială, preotul bărbat vizualizează sacramental-iconic (mistic) relația dintre Dumnezeu și umanitate, dintre Hristos - Mirele

sau Capul Bisericii și Biserica sau Mireasa Sa (Trupul Său mistic), precum și relația dintre Hristos - Păstorul cel Bun și Biserica - Turma Sa cuvântătoare. În acest sens, în Sfânta Liturghie euharistică, Arhiereul sau Preotul este icoana lui Hristos, Păstorul cel Bun, iar Fecioara Maria, Maica Domnului Iisus, este icoana vie a Bisericii lui Hristos, adică a umanității unite cu Dumnezeu - Omul, prin harul Preasfintei Treimi, pentru a dobândi sfințenia și viața veșnică. Astfel, în Biserica Ortodoxă, demnitatea sau cinstirea egală a bărbaților și a femeilor se exprimă nu juridic, ci sacramental, prin participarea lor egală la comuniunea euharistică (împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos din același Potir) și prin cinstirea egală a bărbatului și femeii în comuniunea sfinților din Sinaxarul/Calendarul Ortodox, deoarece sfințenia sau asemănarea cu Dumnezeu Cel Sfânt este cea mai înaltă demnitate a persoanei umane: bărbat și femeie.

15. Când hirotonește preoți numai dintre bărbați, Biserica Ortodoxă rămâne fidelă voinței lui Hristos, Care a ales pe cei 12 ucenici dintre bărbați, pentru a-L reprezenta iconic-liturgic în săvârșirea Sfintei Euharistii, poruncindu-le la Cina cea de Taină: „*Aceasta să faceți întru pomenirea Mea*” (Luca 22, 19; 1 Corinteni 11, 24-25), iar această pomenire se realizează în Ortodoxie prin cuvânt și imagine, prin limbaj verbal și iconic.

16. În viața ei liturgică, Biserica Ortodoxă nu desparte pe Hristos, Capul Bisericii, de Maica Domnului, icoană vie a Bisericii lui Hristos, deoarece Biserica lui Hristos, ca Trup tainic al lui Hristos și ca umanitate unită cu Dumnezeu prin ascultare deplină (cf. Filipeni 2, 7-10) s-a întemeiat tainic sau mistic pe Cruce, din coasta străpunsă a lui Hristos, din care a curs apă și sânge (cf. Ioan 19, 34), acestea două simbolizând Botezul și Euharistia prin care se realizează sfințirea umanității în Biserică. În acest sens, Sfântul Apostol Pavel spune că Hristos S-a jertfit pe Cruce pentru Biserica Sa, fiind Capul sau Mirele ei (cf. Fapte 20, 28; Efeseni 1, 22 și 5, 30).

17. Ca și Sfinții Apostoli, Sfinții Părinți ai Bisericii (mai ales Metodiul de Olimp și Ioan Gură de Aur) constată că, în Sfânta Scriptură, există o relație mistică sau profetică între facerea primei femei (Eva) din coasta primului om (Adam), pe când acesta se afla într-un somn adânc (cf. Facere 2, 21-23), și taina Bisericii, care se întemeiază mistic din coasta lui Hristos aflat în stare de jertfă pe Cruce, într-un „somn pătimitor”, în timp ce Maica Domnului prezentă lângă Cruce devine icoană a Bisericii lui Hristos. Deci actul creator inițial, unic și irepetabil la nivel biologic, al creării femeii din bărbat (cf. Facere 2, 21-23) avea o finalitate profetică, prefigura întemeierea mistică a Bisericii din coasta lui Hristos - Noul Adam, aflat în stare de Jertfă pe Cruce (cf. Ioan 19, 34). Deci, numai prima femeie (Eva) este creată de Dumnezeu din trupul bărbatului (Adam) pentru a prefigura taina Bisericii ca Trup mistic al lui Hristos, ca relație de comuniune dintre Dumnezeu și umanitate, dar apoi toți oamenii, bărbați și femei, se nasc din femeie. De aceea și Hristos, Noul Adam, Se naște dintr-o femeie, din Fecioara Maria sau Eva cea Nouă. Astfel, prin nașterea lui Hristos din Fecioara Maria se confirmă complementaritatea și egalitatea în demnitate dintre bărbat și femeie (cf. Galateni 3, 28 și 1 Corinteni 11, 11-12). Din această perspectivă eclesială, familia conjugală (bărbat, femeie și copii) este o biserică domestică (de acasă), iar Biserica parohială este o familie spirituală compusă din familii conjugale, adică din părinți, fii și fiice, frați și surori duhovnicești.

18. Prin urmare, în Biserica lui Hristos, între bărbat și femeie nu există opoziție, ci doar distincție, complementaritate și comuniune. Acest adevăr se poate observa și în Calendarul creștin-ortodox, în care sfinții bărbați și sfințele femei au aceeași demnitate sau cinste, indiferent de lucrarea sau locul lor în Biserică, de vârstă, etnie sau profesie.

19. Cu alte cuvinte, în Biserică, distincția sau deosebirea între bărbat și femeie nu justifică nici dezbinarea, nici discriminarea. Doar din cauza păcatului și a egoismului, distincția devine dezbinare, opoziție sau discriminare. Însă, în starea de iubire smerită și generoasă, comuniunea se îmbogățește prin persoanele distincte. Adesea, *distincția sau deosebirea persoanelor exprimă bogăția complementarității*.

20. În concluzie, problema hirotoniei femeilor pe motivul egalității lor juridice cu bărbații a apărut în secolul XX, în comunitățile creștine protestante, în care Preoția nu era considerată o Sfântă Taină (de reprezentare iconică a lui Hristos), iar Maica Domnului și sfințele femei din Biblie și din istoria Bisericii nu erauenerate prin comemorare liturgică și sărbători dedicate lor. Prin urmare, deficitul de chipuri sfinte feminine în viața liturgică a comunităților a provocat revendicări juridice egalitariste între bărbați și femei, inclusiv accesul femeilor la funcțiile clericale în comunitatea creștină.

21. Astăzi, în viața Bisericii Ortodoxe, cu excepția slujirii sacramentale preoțești (diacon, preot, episcop), femeia este activă și respectată, având roluri și responsabilități importante în parohii, în mănăstiri, în asociații, în educație, în instituții media etc., *activitatea lor fiind adesea evidențiată public*.

IV. Motivele de fapt și de drept

22. **În fapt**, partea reclamată în calitate de persoană publică, înalt cleric român ortodox, membru al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, întâistător al Arhiepiscopiei Tomisului a fost invitat pe data de 06.05.2021 la o emisiune difuzată de Radio Dobrogea intitulată „*Dialog Duhovnicesc*”.

23. În cadrul acestei emisiuni partea reclamată a afirmat: „*Nu este discriminare, este vorba de statutul bărbatului și al femeii. Sigur că nicio femeie nu poate fi preot și atunci e discriminare? De ce? Pentru că aceasta este condiția ei Ea nu poate fi perpetuu într-o rugăciune, pentru că are condiția slăbiciunilor sale.*

Cum să fie discriminare? Aceasta este femeia. Ea a început păcatul și iată, se află cu această neputință pentru că ne spune Sfântul Ioan Gură de Aur că dacă n-ar fi fost păcatul, nu astfel s-ar înmulțit neamul omenesc, ci prin puterea cuvintelor dumnezeiești care le-a zis înainte de păcat: creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți Pământul.

Ei nu își cunoașteau intimitățile înainte de păcat, erau îmbrăcați în har strămoșii noștri și atunci luați ceea ce v-am spus, femeii i s-a spus "în dureri vei naște fii" Dacă nu păcătuia nu ar fi născut în dureri".

Partea reclamată a mai declarat: „*(...) din cauza păcatului primordial femeia „naște fii în dureri” Femeii i s-a spus: Dacă nu păcătuia n-ar fi născut fii în dureri. Toate acestea lămuresc diferența dintre bărbat și femeie și iată, ca să arate că nu este discriminare, Fiul lui Dumnezeu S-a intrupat ca bărbat. Și Sfântul Sfinților este bărbat*”.

Legislație aplicabilă în speță

Legislație internă

24. Constituția României

Art. 1 alin. (3) - Statul român

„(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.”

Art. 4 alin. (2) - Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni

„(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.”

Art. 16 - Egalitatea în drepturi

„(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.”

Art. 29 - Libertatea conștiinței

„(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.

(2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

(3) Cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

(4) În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjbire religioasă.

(5) Cultele religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfelinate.

(6) Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.”

Art. 30 - Libertatea de exprimare

„(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisă.

(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.

(4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictelor de presă se stabilesc prin lege.”

25. Legea nr. 489 din 28 decembrie 2006 (*republicată*) privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor

Art. 1

(1) „Statul român respectă și garantează dreptul fundamental la libertate de gândire, de conștiință și religioasă al oricărei persoane de pe teritoriul României, potrivit Constituției și tratatelor internaționale la care România este parte.

(2) Nimeni nu poate fi împiedicat sau constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă contrară convingerilor sale și nici nu poate fi supus vreunei discriminări, urmărit sau pus într-o situație de inferioritate pentru credința, apartenența ori neapartenența sa la o grupare, asociație religioasă sau un cult ori pentru exercitarea, în condițiile prevăzute de lege, a libertății religioase.”

Art. 5

(4) „În activitatea lor, cultele, asociațiile religioase și grupările religioase au obligația să respecte Constituția și legile țării și să nu aducă atingere securității publice, ordinii, sănătății și moralei publice, precum și drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.”

Art. 13

„(1) Raporturile dintre culte, precum și cele dintre asociații și grupuri religioase se desfășoară pe baza înțelegerii și a respectului reciproc.

(2) În România sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de defăimare și învrăjbită religioasă, precum și ofensa publică adusă simbolurilor religioase.”

26. O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

Art. 2

(1) „În prezenta ordonanță, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex sau orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată sau orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea sau înlăturarea

recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

(8) „Prevederile prezentei ordonanțe nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație.”

Art. 15

„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”

27. Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române

Art. 14 - Atribuțiile Sfântului Sinod sunt:

*„b) examinează orice problemă de ordin dogmatic, liturgic, canonic și pastoral-misionar, pe care o soluționează în conformitate cu învățătura Bisericii Ortodoxe și hotărăște, potrivit Sfintelor Canoane, asupra problemelor bisericești de orice natură;
p) hotărăște, cu o majoritate de două treimi din totalul membrilor săi, cu privire la trimiterea în judecată canonică a acelorora dintre membrii săi care sunt învinuiți de abateri de la învățătură disciplina Bisericii.”*

Art. 158

(4) „În baza autonomiei cultelor, prevăzută de lege, și a competențelor specifice lor, instanțele de judecată bisericească soluționează probleme de disciplină internă, iar hotărârile instanțelor bisericești la toate nivelurile nu sunt atacabile în fața instanțelor civile.”

Convenții și tratate internaționale

28. Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale

Art. 10 Libertatea de exprimare

1. „Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare. ”

2. „Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

29. Articolul 20 § 2 din Pactul internațional al Organizației Națiunilor Unite din 1966 privind drepturile civile și politice prevede:

48. Interdicțiile privind lipsa de respect pentru un sistem de religie sau alte credințe, inclusiv legile privind blasfemia, sunt incompatibile cu Pactul, cu excepția circumstanțelor specifice prevăzute la articolul 20 alineatul (2) din Pact. [...] Astfel, de exemplu, ar fi inadmisibil ca orice astfel de legi să discrimineze în favoarea sau împotriva uneia sau anumitor religii sau sisteme de credință, sau adepții lor față de alți, sau credincioșii religioși față de necredincioși. De asemenea, nu ar fi permis ca aceste interdicții să fie folosite pentru a preveni sau pedepsi criticile la adresa conducătorilor religioși sau comentariile la adresa doctrinei religioase și a principiilor credinței.

49. Legile care penalizează exprimarea opiniilor cu privire la faptele istorice sunt incompatibile cu obligațiile pe care Pactul le impune statelor părți în ceea ce privește respectarea libertății de opinie și de exprimare. Pactul nu permite interzicerea generală a exprimării unui aviz eronat sau o interpretare incorectă a evenimentelor din trecut. Restricțiile privind dreptul la libertatea de opinie nu ar trebui niciodată impuse și, în ceea ce privește libertatea de exprimare, acestea nu ar trebui să depășească ceea ce este permis la alineatul (3) sau prevăzut la articolul 20 (...)

Parlamentul European, în Rezoluția sa din 27 februarie 2014 privind situația drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană (2012) [2013/2078(INI)], a susținut că:

„Parlamentul European (...)

35. Reamintește că legislațiile naționale care incriminează blasfemia restricționează libertatea de exprimare în ceea ce privește convingerile religioase sau de altă natură, că acestea sunt adesea aplicate persecuției, maltratării sau intimidării persoanelor aparținând minorităților religioase sau altor minorități și că acestea pot avea un efect de inhibare gravă asupra libertății de exprimare și a libertății de religie sau de credință; recomandă statelor membre să dezincrimineze astfel de infracțiuni(...)

Pe fond

Principii generale

30. Coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, Colegiul director analizează

în strânsă legătură în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în prima instanță, elementele art. 2 al O.G. nr.137/2000, republicată, cuprins în Capitolul I Principii și definiții al Ordonanței și subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II Dispoziții Speciale, Secțiunea I-VI din Ordonanță. În măsura în care se reține întrunirea elementelor discriminării, așa cum este definită în art. 2, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională, după caz, în condițiile în care sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor contravenționale prevăzute și sancționate de O.G. nr. 137/2000, republicată.

31. Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Decizia nr. 828 din 16 februarie 2009 a reținut că în economia Ordonanței nr. 137/2000 dispozițiile articolului 2 care definesc formele de discriminare (n.n.), *„sunt consecutive celor din articolul 1 alin. (3), care prevăd cine este subiectul obligației de a respecta principiul egalității între cetățeni - garantat de art. 1 alin. (2) în exercitarea drepturilor constituționale ale cetățenilor: „Orice persoană juridică sau fizică are obligația să respecte principiile egalității și nediscriminării”.* Din coroborarea aceluiași texte (art. 1-2) rezultă obiectul discriminării: titularii drepturilor constituționale enumerate în special în art. 1 alin. (2), îngrădiți ori împiedicați în exercițiul lor. Așadar, în limitele atribuțiilor sale legale, CNCD este obligat să soluționeze orice plângere întemeiată pe dispozițiile art. 2 din O.G. nr. 137/2000 prin stabilirea existenței celor trei elemente susmenționate.

32. Colegiul Director se raportează la prevederile art. 29 alin. (3) din Constituția României care reglementează autonomia (libertatea) cultelor și faptul că acestea se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

33. Conceptul autonomiei cultelor a luat naștere datorită separației dintre stat și biserică, fiecare dintre aceste două instituții având competențe specifice, dar care niciodată nu interferează.

34. Termenul de autonomie se referă la capacitatea de a legifera și a se conduce potrivit statutelor proprii. Astfel, o definiție completă a conceptului de autonomie a cultelor poate fi: dreptul natural al Bisericii de a stabili unilateral normele doctrinei, clerice și judiciare specifice naturii sale și de a se autoguverna prin acestea, în mod independent față de stat (*Ionuț Corduneanu- Biserica și statul-două studii, Ed. Evloghia, Târgșoru Vechi, p. 52-82*)

35. De asemenea, prin jurisprudența sa Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că existența autonomă a comunităților religioase este indispensabilă pentru pluralism într-o societate democratică fiind reglementate de articolul 9 și 11 din Convenția Drepturilor Omului, care protejează viața asociativă împotriva ingerințelor nejustificate ale statului.

36. Dacă privim din această perspectivă, dreptul credinciosului la libertatea religioasă cuprinde expectanța de a i se permite comunității căreia aparține să funcționeze netulburat, liber de invenții arbitrare ale statului¹.

¹ Hasan și Ceauș c. Bulgaria; Mitropolia Basarabiei c. Moldova; Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Bulgare (mitropolit Inochentie) c. Bulgaria

37. Totodată, Colegiul Director se raportează și la competențele Sfântului Sinod care sunt prevăzute în Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

38. Partea reclamată a participat la o emisiune cu specific religios în cadrul căreia a avut mai multe intervenții referitoare la rolul femeii în Biserica Ortodoxă Română, raportându-se la unele texte din Vechiul Testament și de un scurt comentariu patristic la aceste texte. În acest context afirmațiile pe care reclamatul le-a făcut pot fi analizate din punct de vedere dogmatic de Sfântul Sinod dacă se încadrează sau nu în viziunea unanimă a Bisericii Ortodoxe Române.

39. De asemenea, prin interpretarea art. 158 alin (1) din Statutul pentru Organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române forurile superioare ale Bisericii Ortodoxe Române au un caracter absolut întrucât abaterile analizate de instanțele de judecată bisericească nu pot fi atacabile în fața instanțelor civile.

40. Pe de altă parte, ulterior acestei emisiuni în care partea reclamată a realizat o analiză a rolului femeii în Biserica Ortodoxă Română, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului, Calinic Argeșanu argumentează învățăturile textelor religioase (existând un echilibru în opinia publică) și afirmă :*„Femeia, Înger pe pământ!*

Nu ascund bucuria ce mă cuprinde când am prilejul să scriu despre Femeie! Am mai scris despre această ființă dumnezeiască! Femeia, ca dar a lui Dumnezeu! Era trecut de miezul nopții, atunci ca și acum, când scriu despre minunea numită femeie. Atunci am scris printre lacrimi! Nici nu se putea altfel! Erau de față: Maica Domnului, mama mea, toate mamele și toate fetele din lume!

Atunci am scris despre întreita lucrare a Femeii: de Soție, Mamă și Gospodină! Iar acum voi încerca să scriu despre o altă minune, cea a răsplății întreprinse de Dumnezeu Femeii prin aceea că: Au aflat cele dintâi despre Învierea lui Iisus Hristos; au văzut cele dintâi pe Iisus Cel înviat din mormânt și au dus cele dintâi vestea cea mare a Învierii lui Iisus, chiar ucenicilor Săi!

Cum să nu rămâi fermecat de așa curaj, credință și dragoste manifestată pentru Iisus Învățătorul și Părintele iubitor? Femeile purtătoare de mir au rămas în istoria lumii ca cele mai curajoase și devotate ființe ca și mamele noastre, ca și soțiile devotate chemării speciale și gospodinele care țin în mâini și pe umerele lor destinele omenirii!

Dacă Eva în Paradis a auzit osânda rostită de Dumnezeu – după căderea în păcat -, tot femeia va auzi cea dintâi vestea cea mare a izbăvirii din morți, prin Iisus Hristos Cel înviat! Astfel, Femeia este reabilitată pentru totdeauna și nu ne este îngăduit s-o considerăm obiect de batjocură. Cuvine-se cu adevărat ca bărbații să ocrotească Femeia pentru că este egală – de drept divin -, cu Bărbatul!

Sfântul Apostol Pavel, spulberă pentru totdeauna mentalitatea din bătrâne veacuri, că femeia ar fi inegală bărbatului! Iată textul: „Nu mai este iudeu, nici elen, nici rob, nici

liber, nici parte bărbătească sau parte femeiască, pentru că voi toți una sunteți în Hristos Iisus!” (Galateni 3, 28).

Sfintele Evanghelii ne arată un anumit număr de femei mironosițe: Maria din Magdala, Maria lui Cleopa, Ioana lui Huza, Maria mama lui Iacob, Salomeea, mama fiilor lui Zevedei, Suzana și multe altele care nu au fost numite. Ele, cu un curaj nestăvilit, înfruntând primejdiile nopții au mers la mormântul unde era Iisus ca să-i facă ritualul ungerii cu mir de nard, cel mai prețios dintre toate aromatele Orientului.

Ele au auzit de la Iisus cel mai frumos cuvânt și îndemn: Bucurați-vă! Cu acest cuvânt a dorit Iisus să le întâmpine după Învierea Sa din mormânt! Ele aveau să fie de pildă pentru viitorul omenirii, tuturor femeilor devotate slujirii lor, în ascultarea Divinului Mântuitor!

Nu vom uita niciodată mamele celebre pe care le-au avut Sfinți Părinți și Dascăli ai lumii din veacul de aur al Bisericii! Cine nu-și aduce aminte de celebra Antuza, mama Sfântului Ioan Gură de Aur, care a rămas văduvă la numai 20 de ani și nu s-a mai căsătorit pentru a-și crește pruncuțul în bucuria credinței și a păcii în familie? Cine va uita de Monica, mama Fericitului Augustin, care 18 ani s-a rugat întru nădejdea întoarcerii la Dumnezeu a fiului său? Dar de Nona, mama Sfântului Grigore de Nazianz? Oare, de Emilia, mama Sfântului Vasile cel Mare, cine nu-și va aduce aminte? Cine va putea vreodată, să nu-și aducă aminte de Împărăteasa Elena, mamă sfântă, care a sfătuit pe fiul ei Constantin cel Mare să dea libertate de credință întregului Imperiu roman?

Cine ar putea cu adevărat să cuprindă cu mintea ce a însemnat în cei două mii de ani, ziditorul exemplu al femeilor mironosițe, al mamelor celebre și al tuturor mamelor din lume?

Toate au zidit la temelie lumii! Toate au zidit viața de familie și creșterea pruncilor în duhul Evangheliei lui Hristos! Toate au zidit și au întărit dragostea între oamenii din toate timpurile! Toate au schimbat, ca și azi, de altfel, climatul spiritual al vremii!

Sfaturile gingașe, ale Sfântului Apostol Petru, ne merg la inimă și azi, fiind pline de mireasmă duhovnicească, din care trebuie să învățăm: „Asemenea și voi, femeilor, supuneți-vă bărbaților voștri, așa încât chiar dacă unii care nu se supun Cuvântului Evangheliei, să fie câștigați fără propovăduire, prin purtarea femeilor lor ... Podoaba noastră să fie nu cea din afară: împletiri ale părului, cununite de aur sau purtare de haine scumpe; ci să fie omul cel tainic al inimii, întru nestrăduire podoabă a duhului blând și liniștit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu ... Voi, bărbaților, de asemenea, duceți-vă căsnicia cu înțelegerere, ca pe lângă o ființă mai slabă, femeia, căreia să-i dați partea ei de cinstire, ca unei împreună-moștenitoare a harului Vieții; în felul acesta, rugăciunile voastre nu vor cunoaște piedică. În sfârșit, fiți toți într-un gând, împreună-pătimitori, iubitori de frați, mărinimoși, nerăsplătind rău cu rău, sau ocara cu

ocară, ci, dimpotrivă, binecuvântând, căci pentru aceasta ați fost chemați: ca să moșteniți binecuvântarea!” (I Petru 3, 1-3 și 7-9).

Așadar, Femeia: prin muncă cinstită, prin viață aleasă, prin dragoste deplină, prin devotament conjugal, prin osârdie de a naște și crește prunci buni, devine astfel, primul dascăl și preot al copilului ei, așa cum pe drept cuvânt scrie în Predicile sale, Părintele Mircea Păcurariu.

Așadar, în alcătuirea acestei lumi, Femeia este un Înger purtător de mir!”

41. Astfel, având în vedere:

- prevederile art. 1 alin. (3), art. 29 alin. (1), (2), (3) și (5), art. 30 alin. (1), (6) și (7) din Constituția României,
- art. 2 alin. (1) și (8), art. 15 din O.G. 137/2000,
- art. 1 alin. (1), art. 5 alin. (4) din Legea nr. 489 din 28 decembrie 2006 (*republicată*) privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, respectiv
- conținutul declarației,
- contextul declarației,
- scopul declarației,
- funcția, poziția socială a autorului declarației

42. Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării constată că, față de obiectul plângerii, nu sunt incidente prevederile O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

44. Colegiul Director constată că, în astfel de cazuri, cum este cel supus analizei (doar în acest caz concret, fără a generaliza), în temeiul libertății religioase și a principiului autonomiei cultelor recunoscute de statul român, revine acestora din urmă să aprecieze și să-și aplice propriile regulamente atunci când un ierarh, în exprimarea libertății de conștiință și religioasă, poate aduce atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, în speță dreptului la demnitate a femeilor.

45. Acest drept și această obligație a cultelor recunoscute de stat rezultă și din art. 5 alin. (4) din Legea 489 din 2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor: „În activitatea lor, cultele, asociațiile religioase și grupările religioase au obligația să respecte Constituția și legile țării și să nu aducă atingere securității publice, ordinii, sănătății și moralei publice, precum și drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.”

Opinie separată exprimată de domnul Haller István și doamna Maria Moța – membrii în Colegiul director:

1. Conform **Constituției României**, art. 16:

- „1. Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.
2. Nimeni nu este mai presus de lege.”

2. Art. 29 alin. 5 din **Constituția României** stabilește: „*Culte religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfeline.*”

3. **Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor** are următoarele prevederi relevante:

Art. 2 alin. 2: „*Libertatea de a-și manifesta credința religioasă nu poate face obiectul altor restrângeri decât al celor care sunt prevăzute de lege și constituie măsuri necesare într-o societate democratică pentru securitatea publică, protecția ordinii, a sănătății sau a moralei publice ori pentru protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.*”

Art. 5 alin. 4: „*În activitatea lor, cultele, asociațiile religioase și grupările religioase au obligația să respecte Constituția și legile țării și să nu aducă atingere securității publice, ordinii, sănătății și moralei publice, precum și drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.*”

Art. 8 alin. 1: „*Culte recunoscute sunt persoane juridice de utilitate publică. Ele se organizează și funcționează în baza prevederilor constituționale și ale prezentei legi, în mod autonom, potrivit propriilor statute sau coduri canonice.*”

Art. 8 alin. 3: „*Culte funcționează cu respectarea prevederilor legale și în conformitate cu propriile statute sau coduri canonice, ale căror prevederi sunt aplicabile propriilor credincioși.*”

Art. 9 alin. 2: „*Culte sunt egale în fața legii și a autorităților publice. Statul, prin autoritățile sale, nu va promova și nu va favoriza acordarea de privilegii sau crearea de discriminări față de vreun cult.*”

Art. 23 alin. 2: „*Personalul cultelor poate fi sancționat disciplinar pentru încălcarea principiilor doctrinare sau morale ale cultului, potrivit propriilor statute, coduri canonice sau reglementări.*”

Art. 26:

„1. *Culte pot avea organe proprii de judecată religioasă pentru problemele de disciplină internă, conform statutelor și reglementărilor proprii.*

2. *Pentru problemele de disciplină internă sunt aplicabile în mod exclusiv prevederile statutare și canonice.*

3. *Existența organelor proprii de judecată nu înlătură aplicarea legislației cu privire la contravenții și infracțiuni în sistemul jurisdicțional.*”

4. Având în vedere că petiția a vizat o persoană și nu un cult recunoscut, chiar dacă persoana respectivă este cleric al unui cult, în conformitate cu legislația României reclamatului i se poate aplica legislația cu privire la contravenții în sistemul jurisdicțional din care CNCD face parte. Nu are relevanță dacă persoana respectivă a fost sau nu sancționată de cult.

5. În practică, CNCD a arătat în mod consecvent că sancțiunile disciplinare aplicate spre exemplu de către angajatori nu înlătură posibilitatea aplicării și a unei sancțiuni contravenționale de către această instituție.

6. Atât cultele, cât și personalul cultelor au obligația de a respecta legea. Această obligație își pierde sensul dacă personalului cultelor nu li se aplică legislația, dacă ei sunt considerați a fi deasupra legilor.

7. Prin **Hotărârea nr. 278 din 27.10.2005** CNCD a analizat prin canoanele Bisericii Catolice dacă fapta comisă de Episcopia Romano-Catolică Iași, Nunțiatura Apostolică din București reprezintă sau nu discriminare, constatând discriminarea.
8. Nu s-a solicitat ca CNCD să se pronunțe asupra dogmaticii unui cult, ci asupra unei afirmații care contravine însuși dogmaticii cultului din care reclamatul face parte.
9. Reclamatul pe de o parte a considerat că femeile poartă vinovăția păcatului original, pe de altă parte că femeile sunt păcătoase comparativ cu bărbații.
10. Augustin de Hippo a popularizat în Occident noțiunea păcatului ereditar. Conform acestui episcop Dumnezeu îi ține pe toți urmașii lui Adam și Eva de responsabili pentru păcatul răzvrătirii al lui Adam și, ca atare, toți oamenii merită mânia lui Dumnezeu și osânda, nu numai pentru păcatele individuale. Această idee s-a răspândit în sânul Bisericii Catolice, de unde în bisericile protestante. În contradictoriu, Pelagius a considerat că oamenii intră în viața morală ca *tabula rasa*, responsabili doar pentru propria lor natură morală. În conformitate cu poziția Bisericii Creștine Ortodoxe, păcatul strămoșesc, numit și căderea în păcat a lui Adam, a afectat în mod natural ființele umane, acestea având tendința înăscută de a se răzvrăti împotriva lui Dumnezeu. *„Ortodoxia consideră neascultarea lui Adam și Eva drept păcatul lor personal, nu al nostru. Astfel că nici păcatul original, nici mântuirea nu pot fi înfăptuite în viața unei persoane fără a fi implicată responsabilitatea personală și neîngrădită.”* (**Cuvântul ortodox, Păcatul “original” sau căderea lui Adam din Rai, Pr. James Bernstein despre înțelegerea ei ortodoxă versus rătăcirile catolice și protestante, 23.02.2012**). Biserica Creștină Ortodoxă utilizează termenul de Păcatul lui Adam și nu consideră că Eva ar fi principala vinovată pentru căderea în păcat.
11. Ioan Gură de Aur, utilizat ca sursă de către partea reclamată pentru afirmațiile lui care formează obiectul petiției, este cunoscut și prin poziția lui împotriva creștinilor iudaizați, având astfel un rol însemnat în dezvoltarea antisemitismului creștin. Dacă data viitoare reclamatul va face afirmații antisemite bazate pe ideile lui Ioan Gură de Aur, se poate pune întrebarea retorică dacă CNCD din nou va lua aceeași poziție?
12. În consecință, considerăm că reclamatul nu a susținut dogmatica unui cult recunoscut în România ci ideile lui proprii, bazate pe o ideologie antică, astfel poate răspunde contravențional pentru faptele sale, iar prevederile **O.G. nr. 137/2000** sunt incidente obiectului petiției.
13. Prezentul punct de vedere se referă strict asupra incidenței **O.G. nr. 137/2000**, nu analizează fondul petiției și astfel nu reprezintă o antepunțare în situația în care instanța de judecată va obliga CNCD să reanalizeze cauza.
14. Valorile etice și morale cât și respectarea lor constituie baza unei societăți funcționale, care este caracterizată prin respect reciproc și în privința comunicării intersociale.
- Indiferent care este credința/convingerea unei persoane, creștin, budhist etc. sau ateu, aceasta are dreptul să trăiască în această credință și să își exercite în practică religia. Desigur, se pot purta discuții referitoare la fiecare religie, se pot face analize aprofundate despre nașterea și istoria lor (însuși un român creștin, Mircea Eliade, este autorul unei capodopere în acest domeniu, “Istoria religiilor”), dar inadmisibil și prin asta discriminator este să te folosești de aprecieri care aduc atingere imaginii femeilor.

15. CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (ex. HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător (ex. HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (ex. HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care offensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (ex. OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (ex. OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50);
- e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (ex. SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63);
- f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (ex. GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);
- g) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și

nediscriminarea (ex. NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004);

- i) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (ex. HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- j) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (ex. JERSILD împotriva DANEMARCEI [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (ex. LINGENS împotriva AUSTRIEI, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (ex. OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- 16.** În scopul de a determina dacă respectivele declarații constituie element de incitare la ură religioasă, membrii Colegiului director au examinat: contextul în care a avut loc, conținutul mesajului, locul în care au fost făcute declarațiile, persoana, funcția autorului declarației.
- 17.** De asemenea, sunt relevante concluziile Planului de Acțiune Rabat, care subliniază rolul politicianilor și liderilor religioși în prevenirea și exprimarea, împotriva intoleranței, a stereotipurilor discriminatorii și a cazurilor de discurs de ură.
- 18.** În septembrie 2019, Oficiul OSCE pentru instituții democratice și drepturile omului și-a publicat orientările politice privind „Libertatea religiei sau a credinței și securității”. Orientările politice încurajează, de asemenea, statele să instruiască oficialii de aplicare a legii și sistemul judiciar pentru a înțelege și a aplica testul în șase părți stabilit în Planul de acțiune Rabat (context, vorbitor, intenție, conținut sau formă, amploarea discursului și probabilitatea prejudiciu, inclusiv iminența), pentru a determina dacă pragul de incitare la ură este îndeplinit sau nu.
- 19.** Potrivit jurisprudenței CEDO, întrucât nu există o uniformitate de abordare la nivelul Europei și pentru că autoritățile naționale au o cunoaștere mult mai bună a realităților sociale din statele lor, Statele Contractante au marjă largă de apreciere atunci când sunt chemate să se pronunțe asupra libertății de exprimare în relație cu dreptul la libertatea conștiinței, credințe religioase (vezi cauza E.S. vs. Austria par. 44).
- 20.** Prin urmare, un stat poate considera în mod legitim că este necesar să se ia măsuri menite să reprime anumite forme de conduită, inclusiv transmiterea de informații și idei considerate incompatibile cu respectarea libertății de gândire, conștiință și religie a altora (vezi cauza E.S. vs. Austria par. 45).

21. Așadar, trebuie avută în vedere persoana care a transmis mesajul, în speță de față fiind vorba de un înalt prelat al Bisericii Ortodoxe Române, ori BOR este o instituție cu unul din cele mai înalte grade de credibilitate în rândul oamenilor și prin afirmațiile publice făcute de către IPS Teodosie, ele pot influența marea masă a populației, în sensul promovării statutului de inferioritate al femeii față de barbat.

22. Mesajul a fost transmis într-un spațiu public, la un post de radio, de către partea reclamată în calitate sa de lider în cadrul bisericii, având o răspândire foarte mare în societate, prin preluarea cazului în multe alte mijloace de informare (posturi TV \ Radio, ziare, social media, etc), așadar informația a ajuns la milioane de oameni, creând indignare, impactul fiind extrem de mare.

23. Pentru a aprecia existența unei „nevoi sociale imperioase”, care să justifice o ingerință în exercitarea libertății de exprimare, se impune a răspunde la următoarele întrebări:

- dacă mesajul, maniera provocatoare de prezentare de către partea reclamată a simbolurilor unui cult religios (interpretarea subiectivă a contextului istoric) este apt să afecteze sentimentele adeptilor acestei religii, și poate fi conceput ca o încălcare a spiritului toleranței, care constituie una dintre bazele unei societăți democratice?
- au fost necesare aceste calificări ale simbolurilor religioase în exprimare opiniei politice? și
- au contribuit aceste caracterizări ale simbolurilor religioase la o dezbatere de interes public?

24. Aplicând principiile CEDO, constatăm următoarele:

- art. 17 al Convenției previne ca persoanele care incită la ură să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile, abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului (pct. 35 lit. g și h) — în toate cauzele legate de afirmații antisemite CEDO a arătat că invocarea libertății de exprimare față de astfel de expresii reprezintă abuz de drept;
- exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (pct. 35., lit. c) — expresiile analizate ofensează în mod gratuit, fără să contribuie la o dezbatere publică care ar duce la un progres al relațiilor umane;

25. Art. 30 al Constituției României asigură libertatea de exprimare și prevede limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

26. Față de toate aceste considerente, apreciem că partea reclamată a săvârșit o faptă de discriminare, prin încălcarea demnității umane a femeilor, declarația sa constituind,

potrivit art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, un discurs de ură, având ca scop sau care a vizat crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare la adresa unui grup de persoane pe considerentul credințelor și opiniilor religioase, precum și a valorilor moral – religioase proprii.

27. De asemenea, se constată incidența art. 15 al O.G. nr. 137/2000, care prevede: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”, întrucât afirmațiile făcute de IPS Teodosie au produs o stare de excludere și umilință pentru femei, astfel de afirmații creând doar o stare degradantă, de ostilitate socială, dezbinare, suferință și conduc la discriminarea femeilor și menținerea inegalităților de gen din România.

Invocarea faptului că a amintit din scrierile sfinte, nu poate fi reținută în apărare, întrucât acestea erau reprezentative acum câteva milenii, când violența era prezentă în societate puternic, însă acum trăim alt model de societate, unul care promovează, dar mai ales apară egalitatea femeilor cu bărbații în exercițiul unei vieți demne și complete și în condiții de egalitate, ori prelații bisericești trebuie să țină cont de modelele și exemplele pentru viața de acum, din secolul XXI al omenirii.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu 6 voturi „pentru” și două „împotriva” membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele semnalate de petenți nu intră sub incidența O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;
2. O copie a hotărârii se va transmite părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 09.06.2021 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN – Membru, GRAMA HORIA – Membru, HALLER ISTVÁN– Membru, LAZAR MARIA- Membru, MOȚA MARIA – Membru, OLTEANU CĂTĂLINA – Membru, POPA CLAUDIA SORINA – Membru(online)

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 08.06.2021

Redactată și motivată: ACF/AA

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.